

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4.50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

„Concertul european.”

Puterile europene stau în fața unei surprize fatale; pesimiștii, cari au întrevăzut complicații de o extremă importanță în încăierarea italo-turcă, ies din ce în ce mai mult la suprafață. Demonul războiului își întinde cu un rânjet de biruință aripile uriașe de liliac, în vreme-ce îngerul păcii se retrage tot mai strimtorat într'un tănuț ungher al neputinței.

O mare deziluzie a trecut prin sufletele acelora, cari credeau că tot războiul luptei se va isprăvi în câteva zile și că frații noștri italieni vor incorpora brevimanu Tripolitania, fără nici o pierdere mai sângeroasă.

Iată însă, că lucrurile s'au schimbat deodată cu norocul nestatornic al luptei. Italienii, cari sunt o forță remarcabilă pe mare, s'au dovedit mai slabi în lupta pe uscat — și elementele certate ale Tripolitaniei — arabii și turcii — s'au încheșat într'o luptă pe moarte, pe vieață — »războiul sfânt« — împotriva ghiaurilor cu tendințe de colonizare expansivă.

Toată simpatia noastră se frânge de stânca de granit a fanatismului nutrit de adoratorii lui Alah și de prietenia de formă a puterilor concentrate în preajma luptătorilor pentru răspândirea civilizației creștine.

Este Italia un factor deciziv al triplei alianțe?

Este, fără îndoială!

Își poate imagina cineva, ca un aliat să poată începe o campanie împotriva unei puteri străine, fără a se consulta de mai înainte cu tovarășii, cari au luat asupra-și sarcinile defenzivei și favorurile ofenzivei?

Acum că Italia a pornit expediția cuceritoare împotriva Tripoli-

taniei, toată lumea era convinsă, că lucrul era pregătit de mai înainte. Lucrul se va isprăvi repede, fără multă bătaie de cap, și, mai ales, fără multă vărsare de sânge.

Așa credeam noi, lumea naivă, cari știam că tripla alianță nu e numai un act fictiv, ci un bloc de forțe, de cari trebuie să țină cont lumea întreagă, ca de un punct de gravitate al echilibrului marilor și micilor puteri europene.

Italia a pornit lupta în potriiva semilunei cu aceeaș îndreptățire, cu care celelalte puteri europene s'au folosit în totdeauna de prilejul binevenit de a strimtora cu un pas mai spre orient pe acest oaspe nechemat, care s'a năpustit ca un uragan asupra pașnicelor noastre state cu civilizație creștină, la jumătatea veacului al XV-lea.

Nu știm întru cât știrile de pe câmpul de luptă corespund adevărului. Cu astfel de prilejuri, adevărul se ascunde; biruințele neînsemnate se exagerează și înfrângerile se ascund sub forma celei mai desăvârșite »retrageri în cea mai bună ordine«. După cât ne pricepem însă și noi la descifrarea acestor enigme diplomatice, înțelegem că cea dintâi sfortare a Italiei a rămas zădarnică și că ocuparea Tripolitaniei reclamă jertfe de sânge neasemanat mai mari, de cum ne închipuim la începutul acestui conflict.

Și ce se întâmplă?

Biroul permanent de pace din Haga trimite un apel călduros la puterile europene, stăruind pentru încetarea vărsărilor de sânge — pium desiderium! — în vreme-ce chiar aliații Italiei încep a trage la îndoială corectitatea procedurii. Germania tace deocamdată. Monarhiei noastre i-se aruncă reproșe, că stă cu mâinile în sân pentru anumite interese de litoralul răsăritean al Adriaticei, cari, din nenorocire

se încrucișează cu acelea ale aliatei Italiei. —

Italia singură, încurcată acum într'un războiu, care îi seceră silnic atâtea vieți și atâtea mii și milioane de lire, nu se indispune de răceala aliaților ei, și pare că se mândrește încă cu nouile combinații ce se încheagă cu repășirea ei din actuala confederație, trecând în sinul altei alianțe alături de Franța și Rusia.

Deodată cu această dezechilibrare, statele din Balcani încep a se mișca și ele. Cetim zilnic despre planurile de expansiune ale Bulgariei, despre intenția Greciei de a pune mâna pe Creta, despre aspirațiile italo-file ale Albanezilor și Dalmatinilor — și vedem cu groază, cât de șubred e echilibrul păcii obștești, sprijinit de concursul și alianța marilor puteri europene.

Cetim că se mobilizează pretutindeni, și vedem că războiul italo-turc ia proporții mult mai mari de cum și-ar fi închipuit cel mai senzațional reporter.

În nesiguranța ce ne stăpânește, ne întrebăm cu tot mai multă îngrijorare: putem oare să ne încredem, în clipe de primejdii obștești în așa numitul »concert« al puterilor, ori este și el — ca alte multe lucruri frumoase — numai o himeră?

* * *

Știrile mai nouă contribue, în măsură îndoită la augmentarea confuziei.

Italia a anexat Tripolisul prin un manifest regal, trimițând acest act tuturor puterilor europene.

O tăcere adâncă a întovărășit acest act prematur — și efectele lui se vor vedea în viitorul apropiat. Cu toată simpatia, ce o avea Europa creștină pentru Italia, cu toată neîncrederea în știrile, ce se strecurau mai ales prin Constantinopol, înțelegeam cu toții că situația italienilor nu e chiar strălucită

în Tripolitania și că Turcii nu sunt aplecați să cedeze decât după mari jertfe și îndârjiri. Retragerea lor din orașul Tripolis n'a fost decât o manevră ușoară, revenind în scurtă vreme la luptă, stringând într'un inel din ce în ce mai primejdios trupele italiene, curmându-le apa din oazele principale, și recucerind toate fortificațiile din jurul capitalei.

Proclamarea anexării este deci un act cel puțin prematur. Italienii și-au pus de abia piciorul pe teritoriul străin, au suferit, fără îndoială și înfrângeri însemnate (dovadă că s'a numit un nou comandant alături de Caneva) și acum proclamă deodată anexarea, în o vreme când acțiunea de ocupare militară se luptă din greu cu durerile facerii.

Acelaș act de proclamare spune, că flota italiană va trece — după depeșile din urmă a și trecut — în Arhipelag, pentru a ataca pe Turci în porturile lor de acasă, cauzându-le pierderi enorme.

Cu aceasta terenul războiului se schimbă și puterile europene mobilizează și ele într'una, pentru a opri o conflagrare generală, sau pentru a-și realiza aspirațiile legate de peninsula balcanică.

Cine va putea prevedea, până unde se vor întinde firele acestui conflict, când Turcia invoacă încă

de pe acum amestecul Statelor americane unite, ca o dovadă vădită despre neîncrederea ei în marile concert al puterilor europene?

Încă o idee.

Cu perfectă îndestulare s'a putut lua la cunoștință enunțarea „Unui preot“, care precum se presupune stă aproape de „Unirea“, când în articolul de fond din 4 Noembrie al „Unirii“ declară, că aceasta nu e „un ziar oficial al mitropoliei“, ce de altcum s'a mai constatat și de altă dată, ci e un „ecou sincer“ a preoției și a laicilor bisericii unite. — Prin aceasta repetată enunțare se spulberă acea presupunere greșită, ce s'a fost incubată în o parte a clerului inferior, că „Unirea“ nu apără cu destulă energie interesele vitale ale acestui cler, și prin urmare ar suprima manifestarea dorințelor venite din afară, cari la aparțință ar putea atinge unele susceptibilități neîndreptățite.

Este vorba de înființarea unui fond pentru „Unirea ziar cotidian“. — Nu cred să se aștepte un singur preot din întreaga provincie mitropolitană, care nu ar dori îmbunătățirea, respective apariția zilnică a „Unirii“, prin urmare nici nu s'ar retrage dela contribuiri în scopul numitului fond. — Dar avizat acest fond numai la contribuiri modeste de ale clerului inferior, abia cred că s'ar putea încirpa.

Starea materială a preoției avizate în genere numai la venitul parohial — fericiți cei ce au averi private, în cele mai multe cazuri erezite — astăzi este mai deplorabilă ca ori și când, și se amăgește „Un preot“, când susține, că având congruă astăzi re-

sulfăm mai ușor, și că am duce-o chiar bine. —

Referințele traiului s'au schimbat spre rău, și pot risca afirmarea, că stăm mai rău, ca mai înainte de congruă. — Pentru că să facem un calcul limitat între marginile cele mai restrânse ale cheltuielilor, ce le poate avea un preot cu familie, avizat numai la porțiunea canonică și întregirea congruă la 1600 cor.:

Întreținerea la școli cel puțin a lor 2 băieți 600 cor.; menajul casnic 600 cor. (?); servitor 400 cor.; servitoare 120 cor.; haine și încălțăminte pentru sine și familie 200 cor.; ziare (românesc de toate zilele 28 cor.; altul săptămânal, ediție populară 16 cor. unul bisericesc 18 cor.; unul științific 10 cor.; iar altul maghiar de toate zilele 28 cor.) total 94 cor.; contribuțiune și fonduri diecozane 100 cor. la oiață 2114 cor. adică două mii una sută patruzeci și șase coroane față de 1600 cor. venit parohial, făcând calculul cum amintisem cu restrângeri aproape imposibile. Unde sunt apoi diversele colecte și contribuiri, cari ni-se cer tot mereu, unde în caz de morb medicul și medicinile, ori spesele împreunate cu cutareva caz familiar neprevăzut? — Apoi și noi suntem setoși de izvoarele și mijloacele culturii și înaintării. — Și noi am dori a ne adăpa din tezaurul științei și civilizației moderne, și ne doare nespuse de tare văzând eșirea de sub tipar a valoroaselor opuri de specialitate, pe cari însă în lipsa mijloacelor nu ni-le putem procura.

Nu lipsește dar preoției rivala contribuiri la un avânt mai îmbucurător a ziaristicii bisericești, îi lipsesc însă mijloacele, cu cari ar putea coopera la ridicarea prestigiului și nivelului său cultural.

La diferite conveniri preoțești oficiale cât și private, unde vezi frunți încrețite de grija zilei de mâine, de câte-ori nu se dis-

FOIȚA.

Și fericiți veți fi...

I.

Senin și blând, ca inima curată
Zimbea'n ameazi pe cer bătrânul soare.
Printe finici a început să 'ngâne
Un vânt ușor o gingașă cântare...

În văi fierbea a vieții jalnic cântec
Și zbuciumul etern de fericire...
...Iisus... mergea spre culme cu poporul
Cel ascultă cu drag și cu uimire...

...Și fericiți veți fi când plânsul vostru
Va fi pornit din inimă curată
O lacrimă mai mult va fi la tatăl
Ca marea largă... marea zbuciumată...

Și când dușmani vor alungă din toate
Și-ți fi săraci cântați atunci „iubire“
Chiar ristigniți pe cruce... psalmi să sune
Din pieptul vostru plin de fericire...“

...Stătea poporul mut de ce-auzise...
Doar' soarele zimbea cu 'ndestulare
Iisus plecă spre văi... unde orașul
Vua... acelaș psalm de îngropare...

*

O nu uitați voi toți căror vi-s grele
A vieții clipe triste și meschine...
Veni-va după noaptea 'ntunecoasă
Și harul sfânt al zilelor de bine.

Bpesta, Noembrie. Ovidiu Hulea.

CÂNTECE.

I.

De-acu-i stăpână iar pe fire
Vieța tristă și amară,
Oftează plopilor, la irugă
Sunându-și jalnic frunza rară...

Când, pe de-asupra 'n șiruri mândre
Șirag de berze-și taie cale...
În urma lor oftează plopilor...
...De ce mi-s ochii plin de jale!?

II.

Peste 'ntinsele coline
Noaptea cade grea
Vântul suflă, frunza pică
Nime 'n lume, nime 'n lume
Nu-mi ști rana mea:

Și de doruri și de jale
Sufletul mi-e plin,
Vântul suflă, noaptea cade...
Unde-s, unde-s ochii-ți mândrii
Ramură de crin.

III.

O jale par-că-și poartă fumul
Prin tristul zărilor ocol,
Și o jale par' că se respiră
În urma fiecărui stol...

O jale 'n negurile sure
Ce-și trag aripile pe rând...
...Cântarea serilor măiestre
De ce te-ai stins așa curând?

IV.

Vezi paltinii mamă, ce tainic s'alint
Și-și leagă lungile ramuri,
Iar frunza lor lină în roiuri de fulgi
Ne vine strivită sub geamuri...

Vezi paltinii mamă, ce tainic s'alint...
Cad tristele foi pe terase,
Cum cad dintr'un suflet încetul pe
[ncet
Frumoasele visuri alese...

Oct. 1911.

P. Pădure.

Legendă.

— Cu sudoarea frunții tale îți vei agonisi de acum încolo pâinea cea de toate zilele. Și ochii întâilor ochi, au absorbit, ca apa băută de un nisip fierbinte, toată durerea, care venea să se desghioace din coaja necunoștinții. Nu mai cuteza, nemuritorul de

cută starea nesuportabilă, în care suntem delasați, fără cât de puțină interesare din partea celor chemați, ba încă une-ori suntem sinistru judecați, și numai regreta se poate părerea unui dignitar bisericesc, că preoții cu cât sunt mai săraci, cu atât sunt mai umili și mai ușor de ai disciplina.

De câte ori nu se aud șoapte desparate la adresa capilor bisericești, chiar între preoțimea din gremii, despre stagnarea și lipsele arzătoare ale instituțiilor culturale, ce le avem de pe vremuri cu mai puține venite, înființate totuși prin liberalitatea, abnegațiunea proverbială și parsimonia altruistă a marilor Arhieriei de vecinică pomenire, — dar aceste șoapte dureroase par a nu străbate până la uimitorile înălțimi. —

Fără gândul de a păcătuți în contra sunpunerii canonice, care am promis-o cu jurământ cu ocaziunea hirotoniei, deaparte să fie încă și umbra ireverenței ori a inoialității, ci ca niște săraci Lazari îndrăsnim a ne ridica privirea spre mesele întinse și bogate și a cere stărnăturile îndurării și a atențiunei celor chemați spre îndreptarea și ușorarea sorții preoțimei, și atunci urmările vor arăta, că ne știm însufleși spre tot ce e bun și frumos. **Un alt preot.**

Preoțimea și literatura bisericească.

Așa de mult ne doare când trebuie să citim atâtea plângeri asupra noastră, a preoților dela sate. Și parcă cu atâta dor am dori să vină odată vremea, când toate aceste lamentări vor înceta, când nu se va mai citi în fiecare număr al „Unirii” și a altor foi tot numai plângere și tânguire asupra noastră! Parecă atât de bine ar fi să vină odată aceea *schimbare a înclinării sufletelor*, ce o reclamă și fratele „Amar” în Nr. 105 al „Unirii”, și-o reclamă. cred eu, fiecare preot

odinioară să-și întindă privirea-i, ce era obsită de lacrima unei imensități întregi de patimi, spre Domnul Dumnezeui tuturor văzutei și nevăzutei. Domnul, Necuprinsul era însoțit de o suită de arhangeli, heruvimi, gnomi, elfe, care cu un elan sărbătoresc, îi întindeau chilim de flori multe și mărunte, ce nici purpura lui Solomon nu le întrec, la picioarele Celui ce va să vie să judece vii și morții...

Luna ca o amforă de aur, cu o singură toartă, stătea agățată în deal, de rămurica unui arbust.

Adam lăsat în frâul gândurilor, a coborât un pripor răpăgos, pe care stătea un pridvor nețărnut de frunză scortosă, care ofta la adierea celui mai mic vânt, ca țevile orgiei dintr-o domă barbară și a durat zi și noapte, minută cu minută, bucată cu bucată, pe cât l-a ajutat firea, un plug de lemn cu o singură brazdă.

Când plugul a fost înfăptuit, l-a scos de-asupra unei hlize netede, în care soarele de abia aștepta să nfigă sutele lui de mii de binefaceri iar Eol își făcu harpa și făcu loc pastoralilor care se învârteau în aer, ca un sorb de năluciri. Când plugul însă fu să răstoarne cea dintâiu brazdă, pământul se ncrâncenă ca o carne vie, părea că se rupsesse pilastrii, pe care era înșepenit, că gigantii codrului făgăduelii au căzut de-avalma și noaptea codrului și-a mutat tronul în altă împărăție. Si-a alergat prototipul nostru de

cu inimă creștinească. Nu e oare o rușine a veacului să citești știri ca cele cu preoții cei cu 500 de jughere și cu restanțele cele multe la „Unirea”? Nu e oare o rușine a veacului să auzi de preoți, cari au făcut în parohie averi de mii de coroane, iar la fondul cultural nu s'au inseris nici cu un filer? Și oare cine știe, că în timpul preoției, n'au abonat nici un ziar, decât — „Unirea” din casa bisericeii? Câți suntem între noi, cari nu dăm nici un filer din al nostru pe ziare — căci pentru „Unirea” bunăoară sunt bani și în casa bisericeii, iar eișia o putem învăli în dragă voie și în astfel de numere a Unirii! Ar fi interesant de tot să se facă o statistică pe baza listelor dela „Unirea” cu considerație specială la starea parohiilor și a preoților. Ori pe baza listelor dela toate ziarele românești. Ieri am întâlnit un preot din Sălaj și i-am cerut părerea cu privire la un articol al „Unirii”. Nu știu — mi-a zis — eu „prenumerez” „Alkotmány”. — Bine, — am zis eu — dar despre acest lucru au vorbit și celelalte ziare românești! — Eu „prenumerez” „Alkotmány”. Dar oare o statistică lucrată pe baza obligațiilor subscrise la fondul cultural — ce ne-ar spune?

Știe bunul Dumnezeu!

Să stăm înse la literatura bisericească! E vorba de un nod gordian, care cearcă să-l deslege și fratele „Amar” — de *dotățiunea insuficientă* a preoțimei. Da, e insuficientă pentru a da un *avânt mare* literaturii bisericești! Da, e insuficientă pentru a putea pretinde dela „fiecare” preot, să și aranjeze bibliotecă cari să se augmenteze an de an, etc. Pentru că să băgăm bine de seamă, e altceva a vorbi despre un preot celib ori fără copii, din gremiu ori de aicea și despre un preot cu familie mare dela sate, fără avere proprie! Cel dintâi, chiar și din o plătuță de 1600 coroane la an, în urmă rela-

l-a căutat pe Domnul, iar Domnul poposea lângă un șipot și bea apă dintr'un tulinic de sidei, pe care i-l întindea elfele. — Cunosc grija care te aduce aici muritorule, căci am vrut prin tine numai să n'erc, dacă n'am dat de zmințeală prin opera mea. Deschide-ți ferestrele sufletului și ascultă: Tu vei gusta pământul, iar pământul va gusta din tine, pământul va rodi prin tine, iar tu prin pământ. Și când a tălcuit Domnul cuvintele acesteia în firida misterioasă a buzelor sale, binecuvântând huma cu degetul cel mic, plugul s'a lăsat în brazdă de sine, iar Adam pe coarnele rășchirate ale plugului, privi în urmă la brazda, care cădea vârtos și umed într-o parte, ca o felie de pâine și se lungea în orizontul sinelui. Roade s'au fost făcut atâtea, pe hiza aceea, că troznea grila coșarelor durate din lemnul copacului sfânt.

Seche.

Epigrame.

Unui alegător.

„E dreptul firii ce pretinde
Părerea altui a respecta!”
Grăiești acum, dar la algeri
N'ai respectat-o nici pe a ta.

Dr. V. Bârlea.

tiv puținelor cheltuieli ce le are pentru susținerea unei persoane, — poate jertfi și 400 cor. la an pentru indestulirea secției de știință, tot cam așa s'ar putea zice și despre preoții fără prunci! Cel de al doilea? Aici se schimbă treaba!

Imi aduc aminte de anii când eram la școală în Sibiu. Eram în cortel la un neamț meșteșugar. Nu meșteșugar mare, ci de cela care lucră numai cu un învățcel. Da, imi aduc aminte, cum imi dădea câte 10 cruceri pe lună pentru că îi aduceam în fiecare seară „Zeitungul”, pentru care el plătea anual 12 floreni. Și pe lângă aceea în fiecare Duminică îi venea și o carte cu chipuri (revistă) pentru care iar plătea 4—5 floreni. Bibliotecă n-avea, dar plăția 50 cruceri la o bibliotecă publică și de acolo aducea mereu cărți de cetit.

E oare suficientă dotațiunea noastră, a preoților dela sate, pentru ca să facem și așa? Nu știu ce să zic, dar cred că felul acesta de indestulare a setei de lectură e minimul ce *trebuie să se pretindă dela fiecare om cult* — și încă în așa fel, că și trăgându-și omul dela gură, atâta trebuie să facă. Dacă nici atât nu ar face un preot modern, atunci nu merită să se mai susțină seminarul teologic, ci să se facă o baracă „după garduri” unde să se țină un curs de 3—4 zile pentru candidații de popie adunați dela funiile clopotelor. E tot atât, ori avem preoți cu 16 ani de învățatură, cari nu se mai interesează de mersul lumii, ori preoți fără învățatură!

Ce se poate aștepta așadar dela un preot în privința aceasta? Să jertfească *din al său* cel puțin abonamentul unei foi de zi, al „Unirii” și al unei reviste de cuprins literar-bisericesc! Să jertfească *din al său* cel puțin pentru procurarea scrierilor bisericești cu totul indispensabile! Să jertfească *din al său* pentru susținerea unei biblioteci districtuale, a unei biblioteci care să poată indestuli trebuințele indispensabile a preoțimei, — care bibliotecă apoi — să nu fie numai podoabă în cancelaria protopopească!

E vorba de apariția ca foaie de zi a „Unirii”. Da, ar fi un lucru frumos de tot! Numai eu totuș cred, că deocamdată nu e lipsă de așa ceva! Deocamdată nu e lipsă să între administrația „Unirii” într-o întreprindere așa de îndrăzneată și așa de cu risc, care — foarte probabil i-ar face produsul în 2—3 ani de zile. Da, da, fraților, e așa, să lăsăm vorbele frumoase și să ne cunoaștem pe noi însine așa cum suntem! Că „Unirea” de zi — ar putea aspira și la abonați din clasa intelectuală laică? Da, da, sună frumos, nespun de frumos, dar cei cari scot „Unirea” trebuie să lucre și cu cifre — nu numai cu vorbe frumoase, cari — știm noi bine — durere — că sunt numai vorbe! „Unirea” ca foaie a preoțimei, ne poate indestuli și ca foaie ce apare de trei ori la săptămână — dacă are sprijin suficient. Dacă l-se da puțină să și angajeze puteri în deajuns — pentru redacție, reportaj, expediție etc. Și ce s'ar ajunge prin apariția ei zilnică? S'ar îngreuna numai bugetul averilor bisericești, pentru că — s'o recunoaștem și asata — noi cei mai mulți n'am avea inimă să dăm din al nostru cel puțin *plusul*! În unele locuri s'ar abdice prenumărarea din cauza *plusului*! Iar preoții, cari o plătesc din al său, cu apariția zilnică a „Unirii” — ar înceta de ași mai aduce și alte ziare —

dacă cumva au adus până atunci! Restanțele — ah, restanțele — ar crește enorm și după toate aceste n'ar urma altceva decât un dureros „Requiescat“.

E oare în interesul bisericilor noastre, cari nu-s în stare să susțină un biet de dascăl din propriile-i puteri, să li-se mai îngreuneze bugetele? E oare în interesul proștimei, să i-se reducă lectura numai la „Unirea“? Eu cred, că nu, și cred, că ar fi un gest nobil din partea noastră, dacă nu am mai plăti „Unirea“ din cassa bisericii, fără din buzunarul nostru. Și cred, că un preot, măcar din punct de vedere informativ, *trebuie* să cetească și altă foaie, afară de „Unirea“!

Fiind vorba de mijloacele de îndreptare frațele „Amar“ propune subtragerea abonamentului din congruă, ceea ce e imposibil, pentru că desigur, un ministru de culte nu s'ar lvoi la sprijinirea în forma asta a unui ziar naționalist. Eu aflu de mai potrivit mijlocul de până acum — numai să se pună în praxă! Protopopii la vizitațiile canonice întreabă pe preot: ce foi cetește? Iar în rubrica referitoare la acest lucru apriat se spune, că sunt a se alătura chitanțe despre plățirea abonamentului ori recipisa postală. Oare câți preoți răspund numai cu „Unirea“, fără să spună, că din lada bisericii și fără să alătore chitanțe? Da, să se pună acest mijloc în praxă și să se trimeată chitanțele și recipisele postale la Ordinariate. Iar Ordinariatele să aplice câte un strașnic dorgatoriu fiecărui preot, care nu jertfește nici măcar minimul pentru ziaristică. Așa desigur s'ar ajunge la rezultat, fără să se mai facă vre-o învoire!

Ridicarea dotațiunii noastre, da, o dorim cu toții, cari cunoaștem greu vieti și gustăm din amarul ei. Nici nu cutezăm a crede, că mai marii noștri nu luptă pentru ajungerea acestui scop. Să luptăm și noi, neaducând în legătură plata ce o căpătăm cu cele 30—40 coroane, cari trebuie să le dăm anual pe foi — și cu cele iar vre-o 20—30 coroane, cari ar trebui să le dăm pe cărți.

Aceste am aflat de bine a le scrie, pentru a întregi amărăciunea fratelui „Amar“, condus de bunul gând al îndreptării lucrurilor spre bine și al „schimbării înclinării sufletelor“.

Septimiu Popa.

● Lămurire importantă. În n-rul 119 din 21 Octomvrie al „Neamului Românesc“ sub titlul „A murit Creștinismul?“ se publică un articol conceput de Toma P. Chiricuță. Cetind articolul întreg cu atențiune, tare m'am mirat, cum de au putut să iese de sub tipar și să zărească lumina zilei toate neexactitățile de acest fel: Au oare d. Chiricuță avea drept scop să tragă în eroare întreaga națiune română?...

„Simplicissimus“ este fișica cea mai de rând din toată literatura germană modernă,

cea mai banală și murdară, iar ca conținut și caricatură, pornografică până în măduvă. După părerea comună, chiar a protestanților serioși, ei, adevă periodicul „Simplicissimus“, este în cea mai mare parte vinovat de scăderea moralității și corupțiunii tineretului german de azi. Să se cetească expresiunile aspre în ziarele actuale protestante; ele nu conțin decât dispreț și disgust pentru inefectuantul periodic condamnat.

Dar iată! O caricatură sub-comună, monstruoasă, hidoasă este reprodușă în fișica „Simplicissimus“ și d-lui Chiricuță li ajunge drept dovadă și argument infalibil pentru a încrimina de fapt concret, ba încă pe cine? Pe Pontificele roman și întreg Creștinismul, întreaga Biserică creștină! Halai de logică și apreciere. Să mai pomenesc oare, că fișica „Simplicissimus“ e dușmană, nu numai catolicilor, dar ori-cărei confesiuni creștinești?...

Oare ar fi dreaptă judecata străinilor despre națiunea românească, despre Majestatea regală, despre dascălii naționali d-nii Cuza și Iorga etc., judecată zic formată pe baza mănșiturilor sau caricaturilor din „Adivor“ sau altă foaie jidovită??? Nu, d-le Chiricuță, o ciudățenie caraghioasă nu-i încă un argument de faptă săvârșită, doară numai de defaimare, clevetire, ponegrire în realitate, prin publicațiunea inonestă, sau dedusă prin concluziune irațională.

Apoi, care este adevărul?...

Acum o săptămână și mai bine, la o nuntă aristocratică, toastă cardinalul Vanutelli, esprimându-și între altele, bucuria că în urma războiului Tripolitan se vor deschide creștinismului ținuturi nouă. Și ce să vezi? În data ziua următoare a primit oratorul cardinal prin „Osservatore Romano“ — cum zic de glumă — o a doua *pălărie*, adevă o dojană și o admonițiune oficială dela sf. Scaun, ca să fie chiar în toast ceva mai prudent.

Iar alta! Numerii din urmă (vre-o șesă!) ai „Osservatorului Roman“ cuprind și repetă mereu aceeași declarațiune oficială și categorică, că sf. Scaun este și se ține departe de toate insinuările, ce-i fac fie împricinării în războiul actual, fie francmasonii. Același „Osservatore“, organul oficial al sf. Scaun, roagă cu dinadinsul toate ziarele imparțiale, să rețipărească declarațiunea Sanctității Sale. Au reproduc-o ziarele vieneze, cu „Reichspost“ în frunte, cele polone mai toate, unele germane și franceze.

Insă dlui Chiricuță aceste nu-i ajung. — ignoti nulla cupido! El recunoaște mai bine izbutita capodoperă a genului lui „Simplicissimus“ (sic!), care prin mijloace artistice speciale (o caricatură monstruoasă, sic!) a știut să lumineze un fapt interesant... D'apoi ce fapt domnule? Și în a cui cap au scăpărat sentimente și cugetări frumoase, înalte, ca fruct al cetirii lui „Simplicissimus“?...

Sf. Scaun, care a încununat pe mulți

regi, care până azi recunoaște public „regatul polon“, el care respectează drepturile națiunilor și iubește națiunea română și coroana română, precum o prețuia și iubia în trecut când sub Ioanițiu alcătuia statul românobulgar,.... el știe să ocrotească dreptatea! Numai să-l cruce „simplicissimii“ de calumnie, defaimare și ponegrire!

Cât articolul d-lui Chiricuță mai are un alt rost! Căci bunăoară ce voesc să zică afirmațiunile d-sale, că — biserică creștină a decăzut,.... că Hristos, de s'ar scobori din nou, de sigur, El nu și-ar mai recunoaște Biserica sa,.... că să ne reintoarcem la Isusul Evangheliei???.. Așa dar creștinismul României — nu este cel fundat pe Evanghelia lui Hristos?! Noi protestăm contra acestui abus de idei și felul de a scrie! Protestăm în numele națiunii românești, care întreaga este creștină și în număr de peste 2 milioane e eminent catolică! Dar alta. Cum oare, d-le Chiricuță!

Să nu recunoască Hristos pe aceia, cărora le-a dat în perpetuu misiunea divină: „mergeți și învățați toate nemurile“... și „iață Eu sunt — cu voi până la sfârșitul veacurilor“?! Cum oare? N'a zis Hristos tocmai celor-ce nu voesc să se supue Bisericii: „de nu vă ascultă de Biserică, să-ți fie drept păgân și păcătos public“?.. Cum oare? Doară Hristos însuși a clădit Biserica sa pe peatra de temelie, pe Petru, promițând El, Isusul Evangheliilor noastre celor sante: „Porțile iadului nu-o vor birui“ Să nu reamintesc altele!

Așa dar Biserica creștină, cea întemeiată de Hristos Domnul, în care nădăjduim cu toții, a durat dela întemeiere încoace, durează și va dura de-a pururea! Nici n'are nevoie Hristos Domnul de un Chiricuță, pretins savant, nici de alt muritor născut sub zodia întunecimii, ca ei să învie creștinismul prin reintoarcerea la Isusul Evangheliei! Ei însuși să învie din indolența lor și să se plece Creștinismului, adevă Bisericii creștine existente, și să nu-și formeze zeități imaginare, refugiindu-să sub povara unei fișici pornografice, fie chiar „Simplicissimus“!

Cu tot dreptul reproducem, cu ceva parafrizare, vorbele usurpate de d. Chiricuță. „O dacă n'ași ști că sunt atâtea spirite superficiale, care nu sunt în stare (sau nu voesc!) să deosebească aparența de realitate; dacă n'ași ști că sunt atâtea spirite perverse și mici care... în clipele de crasă sufletească (constatând lipsa de orientare din jurul lor) „nu pot pescui mai bine... decât în apa tulbură...“ (clevetind, ponegrind, mințând, sucind aparențele și caricaturile din Simplicissimus); și mai cu seamă dacă nu ași simți adânc evidența unui adevăr (anume: că sunt oameni de aceștia, cari ascund adevărul și îl tortochiază înducând în eroare întreaga națiune română) — „desigur că n'ași fi scris rândurile acestea!“...

NEUMAN N M.

furnisor al curții și camerei ces. reg.
în KOLOZSVAR, Mátyáskirálytér 14.

Mare asortiment în veșminte bărbătești, de copii și fetițe!

(72) 25—?

Prețurent ilustrat gratis și franco.

În fine întrebăm și noi: Este oare cu puțință acțiunea aceasta de parodiare a adevărului, sub ochii unei Europe pe jumătate (și mai bine!) catolice și mai întregi culte, fără să te fi informat din vre-o foaie sau carte catolică, dar să-ți conserii reflexiunile și bazaconii iscusite a conto unui periodic pornografie Simplicissimus (fie el chiar îmbrăcat în haina de clown!) și să mai aibi fruntea nerușinată să ne zici nouă, Europeanilor culti, că această știucă banală e perfect întemeiată în ceea-ce îți spune: este aceasta cu puțință? Este, în articolul de batjocură al d-lui Toma P. Chiricuță din Neamul-Rom. nr. 119, 21 Oct. .

Au oare spre slava României?!

Să nu scriem articole, îmbrăcate într'o aparentă haină de obiectivitate științifică, dar să cugetăm, se vorbim, să scriem — și să fim obiectivi!

P. M. Hellon.

Noutăți.

Știri personale. I. P. S. Mitropolit Victor însoțit de secretarul său Iacob Popa, a plecat Miercuri dim. cu acceleratul la Budapesta spre a lua parte la conferința episcopescă. Probabil că I. P. S. Sa să rămână mai mult în Pesta, spre aș vedea de sănătate. — Dorim să se reîntoarcă deplin restabilit.

Din Arhidieceză. Escelența Sa Mitropolitul Dr. Victor Mihályi a conferit Duminică în 5 Noemvrie ss. ordni ale subdiaconatului și diaconatului, iar Miercuri în 8 Noemvrie, sârbătoarea s. Martir Demetriu a ordnat de preoți pe clericii abs.: Ioan Șolnay din Csikszentdomokos dispus de administrator parohial în Iași (vicariatul Făgărașului), Cornel Oțiel din Teiuș preot disponibil, Ioniță Brad din Pânade numit cooperator personal în Pânade (tr. Biei), Ioan Novac din Șona numit admin. parohial în Boholt (vicariatul Făgărașului), Ioan Pop din Socol numit administrator parohial în Ercea (tr. Fărăgăului), Nicolae Vescan din Grind numit administrator parohial în Lita română (tr. Indolului) și Ioan Alesandru din Ciufud, numit administrator parohial în Sângeorgiul de Murăș (tr. Murășului).

Din dieceza Lugoșului. Ioan Măcser, fost capelan și administrator parohial interinal în Petroșeni, a fost dispus de administrator parohial în Bouțarul-de-sus. Dr. Romul Mioc, viceotar consistorial, arhivar al oficiului diecezan și bibliotecar al bibliotecii diecezane, a fost dispus de capelan și administrator parohial interinal în Petroșeni. Mihail Morariu și Ioan Traian au fost aplicați ca practicanți în Cancelaria diecezană. —

Concurse. Pentru ocuparea parohiei gr.-cat. din Lugoș, de sub patronatul Înaltului Ministru reg. ung. de agricultură, cu carea este împreunat și oficiul protopopesc al districtului Lugoș, se escrie concurs cu terminul de 30 Noemvrie st. n. 1911 inclusive. Până la acelaș termin e la concurs și parohia Șerei. Apoi la Hobiceni-Uricani postul al doilea, stațiune de cantor-învățător în protopopiatul Jiului; — la Tirnova, stațiune de cantor-învățător în protopopiatul Bogzei; — la Budint stațiune de cantor-învățător în protop. Buzașului.

Știri culturale. Săptămânile trecute despărțământul Marghita al Asociațiunii a mai înființat 2 agenturi, a patra și a cincia, în comunele Voivozi cu filia sa Cuzap și în Ghetea. La ambele agenturi s'a predat și câte-o bibliotecă. La Voivozi de președinte al agenturii a fost ales preotul local G. Navrea, de cassar pentru Voivozi Gavriil Petruț, iar pentru filia Cuzap Gavriil Chilba. Bibliotecar a fost ales învățătorul din Voivozi Const. Mărcuț. La Ghetea de președinte a fost ales preotul local I. Clintoc, de cassar Victor Sarca, iar de bibliotecar inv. local G. Erdei. În ambele comune s'a ținut și câte-o prelegere pentru popor.

Logodnă. Dl Emil Birtolon, dirigentul Bistrițanei și Dșoara Zoifa Vitez din Teaca fidentăți. În loc de anunțuri au dăruit 10 cor. pentru edificarea bisericii din Teaca.

Constituire. Societatea „Inocențiu M. Clain” a teologilor din Blaj, și-a ales pentru anul 1911/12 următorul comitet: președinte Teodor Groza (anul IV.) vicepresident Ioan Crișan (III.) secretar Ion Bejan (IV.) bibliotecar V. Cerghizan (II.) vicebibliotecar Al. Precup (I.) cassar Em. Tătar (III.) contrclor I. Crăciunean (III.) economii N. Nicoară (III.) I. Câmpean (I) și A. Ignat (I.) În comisia literară: Em. Cosma, L. Târnavean (IV.) L. Opris, G. Ivan (III.) S. Câmpean. R. Moldovan (II.) I. Modrigan și I. Pop (I.)

Vasile Stroescu. Cetim în „Românul” că d. Vasile Stroescu, marele mecenat al nostru, călătorind spre casă, s'a oprit câteva ceasuri în Sibiu, unde în cel mai strict icognito a vizitat toate instituțiile românești.

Pentru fondurile arhidiecezane. Eugen Șancu preot, a dăruit câte 10 cor. fondului cultural și fondului studențesc bolnavi.

Știri literare. Sub auspiciile Asociațiunii noastre a început să apară o Bibliotecă a scriitorilor dela noi îngrijită de d. Oct. C. Tăslăuanu. Primul eșit zilele aceste e *Amințiri*, sechițe și romane de d. Alesandru Ciura. Volumul de 263 pag. care face multă onoare „Tipografiei noue” din Orăștie are în frunte portretul bine succes al autorului, după care urmează o aprețiere critică a activității literare a scriitorului, aprețiere făcută de d. Tăslăuanu. Cetitorii noștri cari au avut adese ocazie să guste fermecătoarele foiletoane ale d-lui Ciura, vechiul nostru colaborator, vor saluta cu bucurie apariția acestui nou volum, care se vinde cu 1.60 cor. la toate librăriile. Le recomandăm cu căldură.

Petrecere. Tinerimea universitară română din Cluj invită la petrecerea cu dans, ce se va aranja în sala dela „Hotel Central”, în 23 Nov. n. 1911. — Tot acolo va avea loc și concertul dat de dl Ionel Rădulescu tenor liric, absolvent al clasei de operă Dimitrie Popovici-Bayreuth.

Medic nou în Sibiu. D. dr. Alexandru Dobrescu, medic universitar și specialist în dentistică, după o praxă îndelungată în clinicele din străinătate s'a stabilit în Sibiu, Piața-mare 11 unde îndeplinește tot felul de operații dentistice după metodele cele mai nouă.

Banca de tovărășie soc. pe acțiuni din Elizabetopole a înființat în Blaj o agentură în noul edificiu al d-lui farmacist Schiesl. Oarele oficioase sunt zilnic dela 8—12 oare a. m. și dela 2—5 oare d. a. afară de Duminică și sârbători. Deslușiri se dau cu plăcere.

Convocare. Adunarea de toamnă a desp. Magyarderzse—Dargea a „Reuniunii inv. Arhidieceșani” se va ținea în comuna Csáki-gorbó—Ciachigârbon la 16 Noemvrie st. n. a. c. la care invit cu toată onoarea pe toți membrii fondatori, ordinari și ajutători pe O. D. preoți ca directori școlari și pe toți binevoitorii și spriginitorii învățământului nostru poporal. Almaș-Sân-Mihaiu la 1 Nov. 1911. Vasiliu Dumitraș, inv. preș. desp.

Cum se promovează la noi cultura poporului. Se știe, că nicăiri ca în Bihor doară, nu se simte mai tare lipsa școlilor, poporul fiind sărac și lipsit. Acum a ieșit la iveală însă un lucru, care aruncă tristă lumină asupra feudalilor maghiari. Locuitorii din câteva sate provocați de ministru să-și zidească școli, au răspuns, că n'au unde, pentru că ei n'au loc, iară domni de pământ, cari sunt episcopia catolică, contele Tisza și ministrul Beöthy, nu vor să le dăruiască.

De lângă Șomeșul mare. Urbarialistii din comuna Nușfalău au dăruit comunității bisericesti gr.-cat. o pădure de stejar, proprietate comună, ca din vinderea ei să adune banii de lipsă pentru zidirea unei noi biserici noue. La punerea pietri fundamentale a asistat mulțime de popor în frunte cu preoții lor. Cu acest prilej s'a adunat pentru biserică cea nouă suma de 666 cor.

Oficiu postal nou. Direcția postelor din Cluj avisează, că dela 16 crt. se va deschide o agentură postală în comuna Roșia de Se-caș (Székásverese gyháza) pentru Roșia și Tău.

Constipația la copii trece mai curând și mai sigur dacă se folosește apa naturală amară *Francisc Iosif*. Pentru gustul ei stămpărat chiar și curată să poată bea acel decilitru câtă trebuie deodată. Dacă însă este copilul foarte gingaș se poate îndulci apa cu puțin zahăr și se poate adăuga și puțină lămâie. Profesorul Gerhardt, renumitul medic de copii din Berlin scrie: „Apa naturală amară Francisc Iosif o ordinez des și totdeauna cu succes îndestulitor”. Se vinde în spețerii mai bune și în farmacii (28).

Necrolog. † Ioan Horșa, paroh și viceprotopop onorar în Biia, a repausat Miercuri în 8 crt. împărășit fiind cu sfințele Taine ale muribunzilor. Adormitul a plinit anul 68 al etății.

— † Iuliu Maxim, preot gr.-cat. al Buciumului, (distr. Almaș) după un morb lung și greu suportat cu resignare creștinească și fiind provăzut cu ss. Sacramente ale muribunzilor în 6 Nov. 1911. În al 36-lea an al vieții, 14-lea an al preoției și fericitei sale căsătorii și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului.

— Dna și Dl Dr. Basiliu Basiota au avut nemărginita durere de-ași pierde pe micul lor *Basiliu*, care după scurte dar sfârșietoare suferinți, s'a stâns din viață în vârsta fragedă de un an, chiar în ziua sfințului său botez, în 6 Noemvrie n. 1911. Dumnezeu să le deie mângâiere.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

D. P. Așteptăm sfârșitul, ca să ne putem orienta în ce rubrică să-i facem loc.

I. D. Rugăm trimite deslușirile D-v. ziarului unde ați fost bănuț, așa e praxa ziaristică.

Partea Literară.

Indreptarea matriculelor.

de

Protopopul Ioan Genț.

(Continuare și fine).

A doua oară rectificările matriculare, și respective inducerile ulterioare matriculare credincioșii le cer în celea mai multe cazuri în cauze de căsătorie. Iară dela introducerea legilor pol. bisericesti, și mai cu seamă a căsătoriei civile încoace, Arhieriei bisericii catolice din Ungaria de ambele rituri așteaptă dela parohi, cumcă „mirilor săraci le vor lua tot pretextul de a neglege cununia bisericască, pentrucă nu sunt în stare de a plăti taxa ștolară îndătinată. De unde nici nu aflăm a fi de lipsă, să recomandăm clerului cu deosebire, ca conziderând împrejurările schimbate, în lucrul acesta să se arete totdeauna binevoitor și liberal“. (Instrucțiunea colectivă a corului episcopesc din Ungaria din 31 Aug. și 1 Sept. 1895 pact. II. p. 7 alin. 3.)

Ba merg încă mai departe, și susțin, că parohii noștri ca părinți adevărați ai popoului, au datorința să le stea în ajutor credincioșilor, ca asemenea induceri matriculare greșite, ce sunt jignitoare pentru dânșii și pentru interesele lor, să se coregă și în matriculele de stat.

Rectificarea matriculelor de stat.

Aici va întreba cineva: ce ne interesează pe noi matriculele de stat? Și eu răspund, că da, ne interesează în foarte multe cazuri. Voiu aminti numai câteva: a) o păreche de căsătoriți mestecați (gr.-cat. și reform.) înainte de căsătorie în înțelesul articolului de lege XXXII din 1894 încheie între sine învoială, că toți pruncii de ambele sexe ce se vor naște din căsătoria lor, vor urma religiunea gr.-cat. și cu toate acestea matriculantul civil, din uitare, ori intenționat pe pruncul de sexul părintelui catolic îl induce în matricula de stat de confesiune reformată; b) mirele gr.-cat. și mireasa reformată înainte de căsătorie nu au încheiat între sine învoială referitor la religiunea pruncilor lor, și muierea la 10—12 ani după cununie, când are deja două sau trei fice însămnate de reformate în matricula de stat, trece după formalitățile legali la religiunea gr.-cat. în care caz în înțelesul §-lui 14 art. de lege LIII din 1868 precum și a §-lui 4 art. XXXII din 1894 ficele acestea, dacă nu au implinit încă anul al 7-lea al vieții, au să urmeze religiunea nouă a mamei, care este deja religiunea comună a părinților; c) o jună reformată și un june gr.-cat. viețuiesc laolaltă în concubinată în restimp de 9 ani, și din legătura lor păcătoasă se nasc un fecior și 2 fete; toți aceștia, ca prunci nelegiuți în matricula de stat sunt induși cu numele familiar al mamei; la 9 ani însă le vine gândul bun, să se cunune, și la insistența parohului gr.-cat. înainte de cununie fac învoială înaintea protopretorelui cercual, ca toți pruncii ce se vor naște din căsătoria lor, să urmeze religiunea tatălui, adică religiunea gr.-catolică. Acum această învoială a părinților are putere retroactivă și asupra

pruncilor născuți înainte de căsătorie, precum se vede din următoarele. Paragraful 5 al art. de lege XXXII din 1894 zice: „Fiul, care nu a implinit încă anul al 7-lea al vârstei sale și a fost legitimat cu rescript regesc ori a fost recunoscut din partea tatâne-său, la dorința tatălui declarată în restimpul celor 6 luni cari au urmat după legitimare ori recunoaștere, urmează religiunea tatălui, întru cât religiunea aceasta se ține de cele recepte, ori recunoscute de lege. La declararea aceasta și la ținerea ei în evidentă matriculară, au să se aplice în mod corăspunzător dispozițiile din alin. 2 și 3 ale §-lui 1.“ — Iară Ordinațiunea ministrului de interne din 1901 nr. 59845 zice: „Religiunea pruncului legitimat prin căsătorie suburmătoare se poate schimbă, măcar că părintele de sexul lui nu-și schimbă religiunea, dacă înainte de încheierea căsătoriei suburmătoare părinții de religiune mixtă fac între sine învoială referitor la religiunea pruncilor ce se vor naște din căsătoria lor, căci efectul acestei învoiei se extinde și asupra pruncilor născuți înainte de căsătorie, dar legitimați prin căsătorie“¹⁾

Acum în toate acestea și în alte asemenea cazuri, indreptările matriculare conducătorul de matricule de stat nu le va face dela sine, ci numai la cererea celor interesați; iară la cererea acestora toate coregerile matriculare sunt de a se face fără taxă, va să zică credincioșii noștri interesați nu vor avea să plătească pentru acele coregeri matriculare nici un filer.

Credincioșii noștri nepricepuți însă, în celea mai multe cazuri nu vor urgita acelea indreptări matriculare, pentrucă nu pricep rostul lor, și nici idee nu au despre înțelesul mare, și despre urmările juridice ale unei singure induceri matriculare. Să luăm numai singur cazul descris mai sus sub punctul c). Părinții descriși acolo nu se interesează de acestea indreptări matriculare, și cei trei prunci născuți înainte de cununie rămân induși în matricula de stat, ca prunci nelegiuți ai mamei. După încheierea căsătoriei părinților se mai nasc încă doi prunci. Atunci moare tatăl familiei lăsând familiei sale o avere frumoasă. Cei doi prunci însă, născuți după încheierea căsătoriei părinților lor și prin urmare induși în matricula ca prunci legiuți cu numele familiar al tatălui, nu vreu să dea celor trei prunci născuți înainte de căsătoria parinților din averea moștenită nici un filer, pe motiv, că ei nu poartă numele tatălui lor și sunt nelegiuți. Câte certe, câte procese pot să urmeze atunci? E adevărat, că în acest caz cei trei copii interesați pot să ceară și după moartea tatălui lor legitimarea; dar atunci e mai greu a dovedi această legitimitate a lor; și anevoie și numai cu multe spese își pot valida drepturile lor.

Preotul deci, ca părinte adevărat al credincioșilor săi, să le stea acelora în ajutor și în treburile lor lumești, să le dea înviațiunile de lipsă, ce au de a face, ca să se coregă în matriculele de stat acelea induceri greșite, indreptarea cărora e de interes vital pentru dânșii, și credincioșii aceia, cari vor observa din unele ca acestea, că ce pă-

¹⁾ Toate acestea se expun mai pe larg în cartea: „Administrația bisericască“, ce va apărea în scurtă vreme.

rinte bun le este preotul, cum se interesează acela nu numai de binele lor veșnic, ci și de cel temporal, îl vor iubi și stima din ce în ce mai mult, și activitatea pastorală a unui preot ca acesta va fi din ce în ce mai rodnică.

„Indărăpt la sf. Biserică“

6. Dujmănie în potriua Bisericii catolice.

de Ioan Georgescu.

(Continuare).

În realitate însă „atrocitățile“ invecșității spaniole mai cu seamă sunt povești, după-cum s'a adevărit în zilele noastre prin publicarea tuturor documentelor referitoare la aceasta. Și tot așa se va adevări și în celelalte țeri. Să nu se uite însă, că de cele mai multe-ori osândiții invecșității erau vinovați și de alte crime, politice mai cu seamă, cari dădeau totodată și impulsul cel mai puternic pentru executarea lor, ceea-ce vom înțelege cu ușurință, dacă ne vom da seama, că atunci, fiind aproape contopite Biserica și Statul, ereticul era vinovat totodată și de lèse-Majestate. De aici se esplică rigoarea cu care erau tratați astfel de criminaliști.

Și chiar dacă invecșitia, din punct de vedere religios-moral, ar fi inexcusabilă, ea este totuși atât de firească și de esplicabilă. Căci întrebăm: care comunitate ar putea privi cu mâinile în sin, cum se încearcă vrăjmașii ei să-i răpească fi săi, pe cari ea i-a născut și i-a crescut, și îi aruncă în negura rătăcirii și a necredinții? Iar Biserica catolică în special a fost cu atât mai indreptătită să o facă aceasta, cu cât nu Ea era cea care atacă; și așa numitele „atrocități“ catolice nu sunt altceva, decât cea mai legitimă apărare. Și lupta aceasta (să ne gândim numai la războiul de 30 de ani) a fost netăgăduit, foarte crâncenă și purtată cu multă oferire de amândouă părțile, fiind-că era vorba de sufletele oamenilor, cari prețuesc mai mult decât lumea întreagă, după dumnezeescul cuvânt al Mântuitorului. Că s'au făcut greșeli în această luptă, și de-o parte și de cealaltă, e de sine înțeles. Această este însă problema istoriografiei obiective și nepreocupate. Să se noteze însă, că judecata într'adevăr obiectivă nu se poate rosti fără de-o perfectă înțelegere a concepției de viață catolice.

În afară de hărțnelile aceste îndelungate, au mai contribuit foarte mult la înăsprirea relațiilor dintre protestanți și catolici și așa numita „antireformațiune“. Biserica catolică strângându-și bine rândurile, după pacostea reformațiunii, și introducând, în urma conciliului tridentin, toate reformele necesari unei adevărate primeniri, a început a dobândi din ce în ce mai mult situația pierdută. Teama protestanților, că Biserica va redobândi tot ce a pierdut prin reformațiune, a turnat din nou oleu pe vâpaia urei lor. Acum nu mai încetează cauzele de „intoleranță“ și de „proselitism“. Ci, precum se vede, nu se prea înțelege, că precum afară de Hristos cel adevărat, care este unul singur, nu mai pot fi și alți Hristoși, tot așisderea nici afară de biserica Lui, a cărei note sunt: una sfântă, catolică și apostolică, nu mai pot fi alte biserici. Pentru Biserica deci celelalte confesiuni nu sunt și nici nu

pot fi prietini și vecini buni, ci fii rătăciți, cari sau vor rătăci pururea departe de căminul părintesc, sau se vor întoarce acasă plini de căință. La concepția aceasta Biserica catolică nu poate renunța fără ca să se renege pe sine însuși și fără ca să-l renege pe însuși Isus Christos.

În catolici, de almintrelea, e foarte puțin spirit răboinic în privința protestanților și în genere în privința tuturor celorlalte confesiuni, — ceea-ce mai clar se dovedește prin faptul, că mulțimea cea mare a credincioșilor catolici nici habar nu are de aberațiile potrivnicilor credinței lor, dat fiind-că preoții catolici au lucruri cu mult mai de seamă făcut, decât se combată înaintea credincioșilor greșelile protestanților. Ei au să propovăduască întreagă doctrina și morala Bisericii lor și nu au să bage zisanie în contra creștinilor de altă lege. Se va zice poate, că este dispreț și intoleranță și această totală nesocotire; dar fie! așa este, așa trebuie să fie!

O cauză foarte însemnată a dușmăniei protestanților în privința catolicismului este, în sfârșit, liberalismul care cu ochi de Argus veghează, ca nu cumva protestanții pozitiv credincioși să se apropie de catolici. Căci, precum accentuează Ruville încăodată, pentru protestantul pozitiv credincios nu este altă scăpare decât catolicismul, precum se adevărește și din pățania lui. Iar celor-ce l'ar întâmpina cu nelipsitul zimbet de compătimire pe buze, că el sermanul, precum se vede, nu cunoaște catolicismul în adevărata lui ființă, așa precum este cunoscut de pildă, pe după culise în Franța, Italia, Spania, și că nu ar fi cetit pe *Hoensbroech*, căci i-ar fi trecut pofta de catolicism; la aceste și la altele ca aceste Ruville le răspunde: Cetit-am destul din contele *Hoensbroech*, și îmi dau seama prea bine că anomalii și grozăzii de acele se găsesc destule în tot timpul și în tot locul, și dacă cineva umblă să le culeagă, poate clădi un turn întreg din ele, mai ales dacă aduce alandala tot felul de lucruri neînțelese. Și tocmai aici zace marea greșală a protestanților, că pentru abuzurile existente în Biserica catolică se separează de Ea. Fire-ar fi subsistat oare Biserica cea dintâiu a creștinătății, și numai 100 de ani, dacă credincioșii Ei s'ar fi despărțit de Ea pentru gravele neajunsuri și abuzuri cari au bântuit în clerul și poporul de atunci? Iar dacă sunt într'adevăr atâtea neajunsuri și lipse în Biserică, cu atât mai vărtos sunt îndatorați toți oamenii de bine să-i vină într'u ajutor. căci „iată secerișul este mare, iar lucrătorii sunt puțini“. Numai cât cel vrea să îndrepte pe alții, să se îndrepte mai întâiu pe sine însuși; și cel-ce vrea să păsească pe arena vieții bisericești publice ca reformator și îndrumător, trebuie să se apropie mai întâiu cu smerenie de scaunul reformei sufletești, de sfânta taina a pocăinței. Poate că multora nu le va veni la socoteală graiul acesta. Ci Dumnezeu cel drept și sfânt care le va aduce toate la judecată și va respăli fiestecărui după vrednicia sa, nu va trece cu vederea uici aceste, și nu știu — zice Ruville — dacă atunci fmeia aceea indiană pe care cm văzut-o în genunchiată în catedrala din Mexico sărutând odăjdile episcopului, nu se va afla mai dreaptă înaintea lui Dumnezeu, decât mulți „savanti“ cari tăgăduesc existența și misiunea dumnezească al lui Hristos.

Intr'u cât a putut face experiențe personale, Ruville declară, că de când s'a convertit,

nu a observat încă nici un abuz sau sminteală în Biserica catolică, și că netăgăduit, a văzut multe lucruri bune și frumoase și înainte de aceea la protestanți, dar precum a arătat la locul său,¹⁾ a speriat și foarte mari neajunsuri, pentru lecuirea cărora nu a aflat alt remediu decât acela cuprins în cuvintele puse în fruntea cărții sale:

Indărăpt la sf. Biserică!

(Va urmă).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.
Se pot primi dela Librăria
Seminarului teol. gr. cat. din
Blaj cu prețul 9'50 cor.

*

A apărut nr. 2, an. IV. din excelenta „Revista politică și literară“, ce apare la Blaj sub conducerea dlui Aurel Ciato și cu colaborarea celor mai distinși scriitori. Conținutul bogat și variat al acestui număr e următorul:

Aurel Ciato: Post festa. — Em. Grigorovitz: Elemente românești în limba Sașilor din Transilvania. — Dr. Casiu Maniu: Cum are să fie un centru cultural românesc. — Simion Gočan: Presimțirea (nuvelă). — Dr. Ștefan Pop: Din trecutul cultural-politic al Bănățului. — Henric Stahl: Călătoria în lună a unui Român (fragment). — Oct. Lupeanu: Cântarea mea (poezie). — Dr. Franz Oppenheimer: Statul, trad. de Iunior. — Gavril Todica: Arcuri. — P. Papazissu: Serenadă (poezie). — T.: La școală (nuvelă). — Dr. V. Hâncu: Despre aer și condițiunile igienice a unei camere de locuit. — Note politice. — Informațiuni. — Redacțional. — Ilustrațiuni.

Revista aceasta se poate procura la Blaj (Balázsfalva) pentru prețul de 12 cor. la an; pentru învățători și preoți: 8 cor.; în România: 15 cor.

*

Carte de cântece întocmită pe baza pedagogică și în conformitate cu planul de învățământ din 1911 pentru școlile primare, de profesorul de muzică dela seminarul „Andreian“ din Sibiu, T. Popovici. Cuprinde peste 80 cântece alese din comoara muzicală națională și aranjate cu deosebită îngrijire și e aprobată ca manual didactic de Preaven. Consistor arhidiecezan. Partea I. cuprinde cântece în 1 și 2 voci, pentru clasele I—IV; prețul e 60 fil. Partea II. cuprinde cântece în 2 și 3 voci, pentru clasele V—VI; prețul e 1 cor. Porto 10 fileri. La comanda de peste 10 exemplare se dă rabatul cuvenit.

¹⁾ Cf. capitolul „I. Convertirea“ nr. 82, 83 și 84 ai foii noastre a. c.

Cartea poate fi folosită cu succes și în gimnaziu și școale reale inferioare, în școale civile și preparandii. Se poate comanda la: Librăria Semin. din Blaj.

*

Em Elefterescu: *Necesitatea religiunii pentru omenire*, ediția II. revăzută și adaogită prețul 50 b.

*

Contabilitatea la societăți colective, comandite și la *societățile pe acțiuni*, de I. C. Panțu, profesor la școala superioară de comerț din Brașov. O broșură de 70 pagini, octav mare. Se recomandă băncilor noastre, funcționarilor și tuturor, cari au legături cu băncile: preoților și învățătorilor pentru a-și procura această broșură folositoare cu prețul de cor. 1.20, dela Librăria *Seminarială* Blaj. Cuprinsul este următorul: *Introducere*. I. Societățile colective cu exemple practice pentru esplicări asupra împărțirii profitului. II. Societățile în comandită. III. *Societățile anonime sau pe acțiuni*. 1. Considerații generale. Inițierea societății și amănunte despre acțiuni. Inițierea de fonduri. Spese de fondare. Imprumuturi. 2. Contabilizarea la inițierea societăților pe acțiuni. Contabilizarea pentru încassarea capitalului de-odată și în rate. Încheierea anuală a registrelor, cu exemple. Distribuția profitului și contabilizare hotărârilor adunării generale. Împărțirea dividendelor, a tantiemelor și trecerea acestora în registre. Contabilizarea fondului de rezervă. Inițierea altor fonduri. Contabilizarea la o nouă emisiune de acțiuni al pari și peste pari. Emisiunea obligațiunilor cu prioritate și contabilizarea acestora. Emisiunea scrisorilor fonciare. IV. Societățile comandite pe acțiuni.

*

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani*.

*

Mângăierea creștinului. Am onoarea a aduce la cunoștința Veneratului Cler român, că din cartea de rugăciuni, ce poartă titlul de mai sus, nu mai am decât trei feluri de legături, și anume: a) un exemplar legat acasă în Oradea-mare costă 1 cor., iar cu posta 1 cor. 24 fil.; al unsprezecelea exemplar îl dau gratuit, pentru 10 cor. 76 fileri trimiși cu mandat postal speedez cu exped. rec. 11 exemplare. Spedarea cu rambursă costă mai mult; — b) legătură în piele de chagrin neagră cu cruce aurită, cu foi aurite, în toc; un exemplar cu sped. rec. 4 cor. 30 fileri, — c) leg. în imitație de os (albă) cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu foi aurite și toc, un ex. cu sped. recerută costă 6 cor. 30 fileri. — Iară din *Cuvântările bisericești după oratorul Massillon*, traduse de subscrișul din tomul I. numai foarte puține exemplare mai am; din tomul II. am destule. Prețul ambelor tomuri cu sped. rec. 6 cor.; prețul tomului I. ori II. deosebit 4 coroane. — Comandele sunt a se adresa la: *Ioan Genț*, protopop gr.-cat. în Nagyvárad Sztaroveszky utca nr. 6.

*

Em. Elefterescu: *Cartea neamului pe 1912*, cuprinzând stătura cu calendarul, datele istorice, tradiții, credințe și datini populare, toate aranjate după luni și zile, afară de aceea bucăți literari și învățături, după lipsele și trebuințele țaranului. Anul II. Prețul 2 cor.

*

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobat din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător — 80
 " " " doi " 1.20
 " " " trei " 1.60

plus 20 fil. porto pentru fiecare.

Comandă se pot face la *Tipografia Seminarială.*

*

Sp. Cegăneanu: *Obiecte bisericesti din secțiunea eclesiastică a muzeului național de antichități din București*, studiate și descrise, cu ilustrațiuni frumoase executate. București 1911.

*

Carte de citire maghiară pentru clasele V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean*. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5.9421—1910.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția**

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la *Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj.* — Prețul tabloului cor. 1.50 fil.

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, saloane, aranjare completă de hotel, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se expediază ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
 Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
 (88) 9—104 (Központi városháza mellett).

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.
 (85) 5—12

Cadon de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/18 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat 2.20 cor.

ESCRIERE DE CONCURS-CERES LA 30,000 COR.

Pentru introducerea unsoarii de mâncare „Ceres“ și acolo, unde din datină veche sau din prejudeții nebazate, încă nu se folosește, ne adresăm către toți aceia, cari din experiență practică și convingere sunt mușterii noștri, cu rugarea ca să ne răspundă la următoarele întrebări:

1. Ce te-a decis să faci încercare cu unsoarea de mâncare „Ceres“? 2. Ce preferință are față de alte unsoari de mâncare?
 3. Cari avantagii ți-o fac indispensabilă? 4. Cum ți vei convinge cunoștinții despre aceste avantagii?

Pentru răspunsuri bune la aceste întrebări, punem la **sortire** următoarele **câștiguri!**

1 Câștig à 1000 C. = 1000 C.	20 Câștiguri à 100 C. = 2000 C.
10 Câștiguri à 200 > = 2000 >	1000 > à 20 > = 20.000 >
Suma 3000 Cor.	Suma 22.000 Cor.

Pentru răspunsuri, cari în deosebi excelează prin formă și conținut se vor **împărți** următoarele **premi!**

1 Premiu à 1000 C. = 1000 C.	5 Premii à 200 C. = 1000 C.
2 Premii à 500 > = 1000 >	20 > à 100 C. = 2000 >
Suma 2000 Cor.	Suma 3000 Cor.

Un juriu, compunerea căruia o vom publica la timpul său, prin foi, va judeca, cari dintre răspunsuri vor lua parte la **sortirea** alor 25.000 Cor. și cărora se vor împărți cele **28 premii** în suma de 5000 Cor. **Cor. 30.000**

La concurs vor lua parte toți aceia, cari vor trimite răspunsuri bune la cele 4 întrebări de mai sus firmei subscrise până în 15 Noembrie st. n. 1911 și vor aceluși cel puțin 5 fașii dela cuburi sau pachete de câte 1/2 kgr. de „Ceres“, dovedind astfel, că folosesc unsoarea noastră de mâncare „Ceres“; trimitătorul răspunsurilor bune, tot pentru alte 5 fașii va primi încă un alt număr la sortire și așa are prospecte mai bune (după) la eventualul câștig.

Tragerea se va face, după regulile stipulate în §. 88 a notariatului, în cancelaria și pe lângă intervenirea notarului public ces. reg. Dr. H. R. de Kopetz din Aussig, în 20 Decembrie înainte de amiază la 10 ore și se va publica după modul folosit și până acum de Georg Schicht A.-G. și publicat în Calendarul Schicht pe anul 1911. Câștigătorii vor primi câștigurile imediat în bani, fără nici o subtrageră. Lista tuturor câștigătorilor se va tipări și la dorință li-se va spedă.

(90) 8—8

Georg Schicht A.-G. „Preiskonkurrenz“ Aussig, Boemia.